

Sygn. akt VIII U 176/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 stycznia 2016 roku.

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący – Sędzia S.O. Zofia Kubalska

Protokolant – sekretarz sądowy Ewelina Parol

po rozpoznaniu w dniu 12 stycznia 2016 roku w Lublinie

sprawy S. T. (1)

z udziałem zainteresowanego GRUPY (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek odwołania S. T. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 16 grudnia 2014 roku numer (...)

znak (...)- (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VIII 176/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 grudnia 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na podstawie art. 83 ust.1 pkt 1, art.11 ust.1, art. 9 ust.6 pkt 4, art.12 ust.1, art.13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych(Dz.U. 2013, poz. 1442 ze zm.) oraz art. 58 kodeksu cywilnego stwierdził ,że S. T. (1) jako pracownik GRUPY (...)(...)w L. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 19 sierpnia 2014 roku.

W uzasadnieniu podał, że w związku z roszczeniem o wypłatę zasiłku chorobowego z tytułu umowy o pracę z dnia 19 sierpnia 2014 roku z zagwarantowanym wynagrodzeniem w wysokości 7200 złotych brutto wszczął postępowanie wyjaśniające. Podniósł, że z ustaleń wynika, iż płatnik wskazał jako podstawę wymiaru składek za okres od sierpnia 2014 roku do września 2014 roku kwotę 0 złotych, za październik 2010 roku kwotę 600 złotych. Ponadto w raportach za miesiące od września do października 2014 roku zostało wykazane wynagrodzenie za okres niezdolności do pracy od 21 sierpnia 2014 roku do 31 sierpnia 2014 roku. Z Krajowego Rejestru Sądowego, wynika, że GRUPA (...) (...) posiada jednego udziałowca, a S. T. (1) pełnił funkcję prezesa zarządu od momentu zarejestrowania Spółki tj. 13 sierpnia 2010, posiadając 1900 udziałów o łącznej wartości 190 000 złotych, a w KRS nie wskazano innego współnika Spółki. Z danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wynika, że płatnik zalega z opłatą składek od 2012 roku. Ponadto organ rentowy wskazał, że drugim współnikiem Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest P. C., posiadający pozostałe 200 udziałów. Pomimo formalnego istnienia drugiego współnika, udziały przypadające

mu są tak małe, iż Spółka pozostaje w istocie jednoosobową z ograniczoną odpowiedzialnością. Tym samym jako osoba prowadząca działalność gospodarczą w takim charakterze S. T. (1) ma obowiązek opłacać należności za własne ubezpieczenie jako wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Jedyny zaś wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie powinien uzyskać statusu pracownika. Nie zachodzi odpłatność pracy, skoro do przesunięcia majątkowego dochodzi w ramach majątku tego samego wspólnika. Zaznaczył, że z dokumentów dostarczonych przez płatnika wynika, że pełnomocnik E. K. została wprawdzie powołana uchwałą zgromadzenia wspólników jako pełnomocnik jednakże, obecny na zgromadzeniu był jedynie wspólnik S. T. (1), a uchwałę przyjęto jednogłośnie bez udziału drugiego wspólnika. Nie powiadomiono go również o zwołaniu nadzwyczajnego zgromadzenia wspólnika. Organ rentowy przyjął, że drugi wspólnik pełnił rolę jedynie figuranta, aby stworzyć okoliczność świadcząca o tym, że spółka jest wieloosobowa (k. 77-80 akt ZUS).

Odwołanie od powyższej decyzji złożył S. T. (1) i zarzucił jej naruszenie:

-art. 4 § 1 pkt 3 kodeksu spółek handlowych poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że GRUPA (...) (...) jest spółką jednoosobową

-art. 38 pkt 8 lit. c ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym poprzez przyjęcie na podstawie lektury odpisu KRS Spółki, że drugi wspólnik pełni rolę figuranta i wobec tego jest to działanie niezgodne z przepisem nakazującym ujawnić w odpisach w KRS wspólników posiadających samodzielnie lub łącznie z innymi co najmniej 10 % udziałów oraz ilość posiadanych przez tych wspólników udziałów i łączną ich wysokość.

-art. 58 § 1i 2 kodeksu cywilnego poprzez niewłaściwe jego zastosowanie polegające na błędnym uznaniu, że umowa o pracę została zawarta dla pozor.

-polegające na błędnej wykładni i niewłaściwym zastosowaniu art. 2 i 22 kodeksu pracy, a w konsekwencji również art. 6 ust. 1 pkt.1, art.11 ust.1. art. 8 ust.6 pkt 4, art. 12 ust.1 i art. 13 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przez przyjęcie, że stosunek prawny łączący ubezpieczonego ze spółką nie ma cech stosunku pracy i związku z tym ubezpieczony nie podlega ubezpieczeniu społecznemu jako pracownik od 19 sierpnia 2014 roku oraz poprzez uznanie płatnika za spółkę jednoosobową.

Wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji w całości i stwierdzenie, że ubezpieczony S. T. (1) jako pracownik płatnika składek GRUPY (...) (...), podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu od 19 sierpnia 2014 roku.

W uzasadnieniu podniósł, że prawidłowa analiza odpisu pełnego KRS wskazuje, że GRUPA (...) (...), była początkowo Spółką w której udziały objęło trzech wspólników R. W., P. C., S. T. (1), po 200 udziałów każdy. Następnie R. W. zrezygnował z powodów osobistych z udziału w spółce, a S. T. (1) nabył od niego udziały. Związku z dynamicznym rozwojem firmy konieczne było podwyższenie kapitału zakładowego z kwoty 60000 złotych do 210000 złotych. Podniósł przy tym, że brak stawienia się wspólnika mniejszościowego prawidłowo zawiadomionego o odbyciu zgromadzenia i porządku jego obrad nie stanowi formalnej przyczyny nieodbycia się nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników GRUPY (...) Spółki z o.o. Z umowy spółki nie wynika, aby podjęcie uchwały w przedmiotowych sprawach wymagało jednomyślności, a więc uchwały przewidziane w obradach na dzień 19 sierpnia 2014 roku podjęte zostały zgodnie z prawem i skutecznie (k. 2-6 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji (k.10-12 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

W dniu 11 sierpnia 2010 roku S. T. (1), P. C. i (...) W. zawarli umowę Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, w której wskazano, że będzie ona działać pod firmą Grupa (...) (...) Zgodnie z tą umową kapitał zakładowy Spółki wynosił 60000 złotych i dzielił się na 600 udziałów o wartości nominalnej 100 złotych każdy, a każdy ze wspólników objął 200

udziałów o wartości 20000 złotych (akt notarialny k. 8 a.s.). Spółka została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 13 sierpnia 2010 roku (odpis KRS k. 27-28 a.s.).

Uchwałą nr(...) z dnia 18 lipca 2012 roku kapitał zakładowy Spółki został podwyższony z kwoty 60000 złotych do kwoty 210000 złotych poprzez utworzenie 1500 nowych udziałów o wartości nominalnej 100 złotych każdy (wypis z aktu notarialnego k. 38 a.s.). Powyższe udziały zostały objęte przez S. T. (1). Odkupił on również udziały od wspólnika R. W. i w ten sposób miał już 1900 udziałów w spółce, o łącznej wartości 190000 złotych(odpis KRS k.27-29 a.s., zeznania wnioskodawcy k. 30v-32v, 72v-73 a.s.).

Uchwałą z dnia 19 sierpnia 2014 roku nr (...)na nadzwyczajnym zgromadzeniu wspólników Grupy (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością powołano pełnomocnika E. K. do reprezentowania Spółki przy zawieraniu umowy o pracę z Prezesem Zarządu S. T. (1). Na tym zgromadzeniu nie był obecny drugi wspólnik P. C., który nie został zawiadomiony o tym zgromadzeniu(uchwała nr (...), lista obecności k. 38 a.s.) . W dniu 19 sierpnia 2014roku E. K. zawarła z S. T. (2) umowę o pracę na czas nieokreślony, w pełnym wymiarze czasu pracy, za wynagrodzeniem zasadniczym 7200 złotych brutto. Został on zatrudniony na stanowisku prezesa zarządu (akta osobowe k. 44, a w szczególności umowa o pracę k. 1 a.o.).

Wspólnik P. C. było obecny na zwyczajnych zgromadzeniach wspólników w dniach: 17 marca 2011 roku, 26 marca 2013 roku, a w dniu 30 czerwca 2014 roku nie stawił się na to zgromadzenie pomimo, że został prawidłowo powiadomiony (uchwały i listy obecności k. 47 a.s., potwierdzenie odbioru wezwania k. 8 a.s.). Od początku istnienia Spółki prezesem jej zarządu był S. T. (1). Spółka zajmuje się obsługą i serwisem wózków widłowych. Zatrudnia 18 osób na podstawie umów o pracę na czas nieokreślony, w tym dwie osoby na stanowiskach dyrektorów. Pozostałe osoby zajmują się sprawami technicznymi. Wnioskodawca zajmował się pozyskiwaniem nowych klientów, negocjowaniem umów i ich podpisywaniem. Wspólnik P. C. nie brał udziału w zarządzaniu spółką, nie podejmował żadnych decyzji z tym związanych(odpis KRS k. 8 a.s., zeznania wnioskodawcy k. 30v-32v, 72v-73 a.s. , zeznania świadków: E. K. k. 60v-61 a.s., G. I. k.61v-62 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie wyżej powołanych dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy oraz na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Autentyczność zgromadzonych dokumentów i ich zgodność z rzeczywistym stanem rzeczy nie była kwestionowana przez żadną ze stron.

Sąd uznał za wiarygodne zeznaniach wnioskodawcy S. T. (1) oraz świadków , ponieważ wzajemnie się potwierdzają oraz znajdują potwierdzenie w dokumentach znajdujących się w aktach sprawy.

Odwołanie S. T. (1) od decyzji organu rentowego z dnia 16 grudnia 2014 roku jest niezasadne i podlega oddaleniu.

W myśl art. 6 ust. 1 pkt. 1 oraz art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015, poz. 121) obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym oraz chorobowemu podlegają pracownicy – osoby pozostające w stosunku pracy. Stosownie do treści art. 12 ust. 1 ustawy systemowej obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Natomiast art. 13 pkt. 1 wskazuje, że ubezpieczeniom tym podlegają pracownicy - od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Skoro forma wykonywania pracy decyduje o podstawie podlegania ubezpieczeniom społecznym oczywiste jest uprawnienie organu rentowego do kontroli zawieranych umów o pracę a następnie, w razie sporu, zakres kognicji sądu ubezpieczeń obejmuje badanie ważności danego stosunku prawnego.

Wskazać należy, że o tym, czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy, stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 Kodeksu pracy (por. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 lutego 2010

r. sygn. akt II UK 204/09). Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

Definicja ustawowa stosunku pracy zawarta w art. 22 kodeksu pracy stanowi, że „ przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem”. Zatem za podstawowe cechy stosunku pracy odróżniające go od innych stosunków prawnych należy uznać: dobrowolność, osobiste świadczenie pracy w sposób ciągły, podporządkowanie, wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy ponoszącego ryzyko związane z zatrudnieniem i odpłatny charakter zatrudnienia. Powstały w wyniku zawarcia umowy o pracę stosunek prawny musi charakteryzować się wszystkimi wyżej wymienionymi cechami, w przeciwnym razie nie jest możliwe przyjęcie, że strony łączy stosunek pracy, a jedynie, że została zawarta pewnego rodzaju umowa, mająca za przedmiot świadczenia pracy, nie będąca jednak umową o pracę. Umowę o pracę charakteryzuje m.in. stosunek zależności między pracownikiem i pracodawcą, polegający na podporządkowaniu pracownika pracodawcy przez czas wykonywania pracy i na obowiązku stosowania się do dyspozycji pracodawcy. Powyższe podporządkowanie rozumiane jest jako obowiązek osobistego wykonywania pracy przez pracownika w miejscu oraz czasie wyznaczonym przez pracodawcę, pod ścisłym jego kierownictwem (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 6 lutego 2013 roku, III AUa 804/12). Element podporządkowania jest traktowany, jako szczególnie istotny element konstrukcji umowy o pracę. Należy uznać, że sam fakt wykonywania czynności i pobierania za nie wynagrodzenia nie przesądza o charakterze umowy łączącej członka zarządu ze spółką. Ocena, czy z członkiem zarządu spółki handlowej została zawarta umowa o pracę zależy od okoliczności konkretnej sprawy, w szczególności od zachowania elementów konstrukcyjnych stosunku pracy, w tym w szczególności cechy podporządkowania pracownika w procesie świadczenia pracy (wyroku SN z dnia 6 października 2004 roku, I PK 488/03). Stosunek pracy wymaga kooperacji dwóch podmiotów, z których jeden jest pracownikiem, a drugi pracodawcą. Oprócz elementów wskazanych w art. 22 § 1 kodeksu pracy zaistnieć muszą cechy kreujące ten stosunek i wyróżniające go od innych stosunków prawnych. Niewątpliwie taką cechą odróżniającą, będącą niezbędnym elementem, jak już wcześniej podkreślono, jest pracownicze podporządkowanie pracownika pracodawcy, co może budzić wątpliwości w przypadku osoby zarządzającej zakładem pracy w imieniu pracodawcy, gdy pracodawcą jest spółka, której pracownik jest jedynym udziałowcem, a do tego jedynym członkiem zarządu. Dla stwierdzenia, że w treści stosunku prawnego występują cechy pracowniczego podporządkowania z reguły wskazuje się na takie elementy jak: określony czas pracy i miejsce wykonywania czynności, podpisywanie listy obecności, podporządkowanie pracownika regulaminowi pracy oraz poleceniom kierownictwa, co do miejsca, czasu i sposobu wykonywania pracy oraz obowiązek przestrzegania norm pracy, obowiązek wykonywania poleceń przełożonych, wykonywanie pracy zmianowej i stała dyspozycyjność, dokładne określenie miejsca i czasu realizacji powierzonego zadania oraz ich wykonywanie pod nadzorem kierownika. Występowanie tej samej osoby fizycznej jednocześnie w kilku różnych rolach w tym zwłaszcza w roli jedynego wspólnika (udziałowca), osoby wykonującej wszystkie uprawnienia przysługujące zgromadzeniu wspólników, członka zarządu, w tym także jego prezesa oraz w charakterze pracownika spółki uniemożliwiają nawiązanie stosunku pracy gdyż jest on pozbawiony cech szeroko rozumianego podporządkowania pracownika w procesie świadczenia pracy. Judykatura Sądu Najwyższego wyklucza możliwość, aby jedyny wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, będący prezesem jej jednoosobowego zarządu, był zatrudniony w charakterze pracownika, gdyż stanowiłoby to wyraz niemożliwego pojęciowo podporządkowania „samemu sobie” (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 1995 r., I PZP 7/95, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1998 r., II UKN 131/98, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1998 r., II UKN 394/98, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2010 r., II UK 177/09).

Jednocześnie w wyroku z dnia 7 kwietnia 2010 roku (II UK 177/09) Sąd Najwyższy wskazał, że nieważna jest umowa o pracę zawarta przez jedynego wspólnika spółki z o.o., za którą działa pełnomocnik ustanowiony w tym celu przez tegoż wspólnika, występującego w charakterze zgromadzenia wspólników. Taka umowa nie przestaje być czynnością prawną „z sobą samym” przez to tylko, że została zdziałana za pośrednictwem pełnomocnika. Z takiej umowy nie może - niezależnie od jej nazwy - powstać stosunek pracy, gdyż byłby on pozbawiony swej konstrukcyjnej cechy podporządkowania pracownika w procesie świadczenia pracy.

W zakresie dopuszczalności pracowniczego zatrudnienia udziałowców w spółkach o wieloosobowym składzie wspólniczym Sąd nie ma wątpliwości, że mogą oni wykonywać pracę w zarządzie w charakterze wspólników (vide. wyrok Sądu Najwyższego z 16 grudnia 1998 r., II UKN 394/98, ostatnio wyroki z 16 grudnia 2008 r., I UK 162/08 oraz z 12 maja 2011 r., II UK 20/11). Jedynie zaś wyjątkowo, gdy udział w kapitale zakładowym spółki innych wspólników pozostaje iluzoryczny nie można przyjąć zatrudnienia pracowniczego (wyrok SN z 7 kwietnia 2010 roku, o sygn. akt II UK 177/09, lex numer 599767). Podkreślenia wymaga, że niemal jedyny (lub "niemal jedyny") wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie powinien uzyskać statusu pracowniczego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 sierpnia 2011 roku w sprawie o sygn. akt I UK 8/11, OSNP 2012/17-18/ 225, Lex numer 1043990).

W ocenie Sądu Okręgowego w stosunku prawnym łączącym (...) Spółkę z o.o. ,brak było elementu podporządkowania pracowniczego. Zatem nie można przyjąć, aby został nawiązany stosunek pracy, który z kolei wywołałby skutki prawne odnoszące się do ubezpieczenia pracowniczego. Nie było bowiem podmiotu, pod którego kierownictwem odwołujący pozostawałby przy świadczeniu pracy, a wykonywane czynności wiązały się z ryzykiem samego skarżącego jako głównego udziałowca spółki. Kierownictwo pracodawcy przejawiać się powinno w rzeczywistym (a nie tylko formalnym) podporządkowaniu pracownika innemu podmiotowi, tymczasem odwołujący był wprawdzie podporządkowany zgromadzeniu wspólników, ale podporządkowanie to miało abstrakcyjny, sztuczny charakter. W dniu zawierania umowy o pracę tj. 19 sierpnia 2014 roku odwołujący posiadał zdecydowaną większość udziałów Spółki tj. około 91 % (1900 udziałów), a drugi wspólnik jedynie około 9 % udziałów (200 udziałów). Ponieć przy tym należy, że z zeznań wnioskodawcy oraz świadków, wynika, że drugi wspólnik P. C. nie uczestniczył w zarządzaniu Spółką, a kluczowe decyzje podejmował S. T. (1). W związku z powyższym udział w kapitale zakładowym Spółki drugiego wspólnika oraz jego wpływ na Spółkę i jej zarządzanie był iluzoryczny.

Mając na względzie, że umowa o pracę z dnia 19 sierpnia 2014 roku nie była ważna ze względu na to, że nie wystąpiły wszystkie niezbędne elementy, aby można było uznać, że strony łączył stosunek pracy Sąd Okręgowy oddalił odwołanie S. T. (1) na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.